

2-3) ดังที่ เย็นใจ เลหาวิช (2529, 66-72) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรด้านการพัฒนาที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคนอื่นต่อไปนั้น นอกจากเป็นผู้มีความสามารถและอุดมการณ์ในการพัฒนาพร้อมแล้วจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสามารถทำตัวให้เป็นตัวอย่างอันดีแก่ผู้อื่น ประการสำคัญจะต้องลดอบายมุขได้อย่างเด็ดขาด

นอกจากวิทยากรจะมีคุณธรรมแล้วจะต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่ง วีระยุทธ บุญยะไวยโรจน์ (2542 : 9-10) กล่าวถึงจรรยาบรรณของวิทยากรเพื่อเป็นหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. พึงถือว่าวิทยากรเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่จะต้องให้การเรียนรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมให้มากที่สุดและดีที่สุด มิใช่เป็นนักธุรกิจที่มุ่งแต่จะหารายได้
2. พึงถือว่าเกียรติของผู้ประกอบวิชาชีพวิทยากรอยู่เหนือผลประโยชน์ใด ๆ
3. พึงศรัทธาในการเป็นวิทยากร และให้เกียรติวิทยากรด้วยกัน
4. พึงชวนขวนขวายหาความรู้ในวิชาชีพของตนให้กว้างขวาง ลึกซึ้ง และทันสมัยเสมอ
5. พึงตั้งใจฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนได้เรียนรู้ในวิชาของตนให้มากที่สุดและดีที่สุด
6. พึงเสียสละ และรับผิดชอบเพื่อให้การฝึกอบรมในวิชาชีพของตนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
7. พึงเสนอความคิดเห็นในการสอนหรือในการปรึกษาหารืออย่างเสรีและจริงใจ
8. พึงให้เกียรติและความสำคัญแก่ผู้เข้ารับการอบรม ยอมรับนับถือและดูแลจนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเขา
9. พึงทำตัวเป็นมิตรกับผู้เข้ารับการอบรม
10. พึงระวังไม่กระทำการใด ๆ ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้เข้ารับการอบรมในด้านความเชื่อถือศรัทธาในศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื้อชาติและถิ่นกำเนิด
11. พึงถือว่าผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีคุณค่า ไม่ควรใช้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นหนูตะเภา
12. พึงวางตนให้สมกับได้ชื่อว่าเป็น “วิทยากร”

คุณลักษณะในด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิทยากรที่มีคุณภาพน่าจะประกอบด้วย ความประพฤติที่ดีงาม มีความโอปอ้อมอารี มีเมตตากรุณา มีความรอบคอบ ความรับผิดชอบ ความเสียสละความเป็นมิตรกับผู้เข้ารับการอบรม ความมีศรัทธาในวิชาชีพ ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม และลดอบายมุข

5. คุณลักษณะในด้านอุดมการณ์ในการปฏิบัติงาน อุดมการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง หลักการอันเกิดจากระบบความเชื่อที่บุคคลยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติด้วยความตั้งใจ มีความสำนึกรับผิดชอบและมีจิตมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ (ทงงศักดิ์ คุ่มไฉนน้ำ 2532, 29) ฉะนั้นวิทยากรที่มีคุณภาพจะต้องมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงถึงความมีอุดมการณ์ในการทำงาน โดยจะต้องมีทัศนคติที่ถูกต้องต่องานฝึกอบรมซึ่งหมายถึงความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่น ได้รับรู้ เรียนรู้ และรับการถ่ายทอด โดยวิธีการที่เข้าใจง่ายที่สุด เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติงานได้ วิทยากรต้องมีลักษณะที่เรียกว่าถึงพร้อมด้วยความเป็นครูโดยแท้จริง (เสนีย์ แดงวัง 2526, 77-82) จำเป็นต้องเสียสละประโยชน์ที่อาจพึงมีได้ในบางครั้ง เพื่อประโยชน์ของการสอน การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคน เพื่อประโยชน์ของสถาบัน

สังคมและประเทศชาติ ทำตนเป็นนักพัฒนา ให้การสงเคราะห์ เอื้อเฟื้อและเป็นมิตรที่ดีของผู้ร่วมการอบรม อยู่เสมอ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนใจต่อความก้าวหน้าของหน่วยงาน ใฝ่หาความรู้ (วิจิตร อาวะกุล 2537, 121) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ มานะ กอหรั่งกุล (2519, 12-13,24) และ สินี เจริญพจน์ (2527, 16-19) ที่ว่าการมีทัศนคติที่ดีต่องานฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญ โดย มานะ กอหรั่งกุล เน้นถึงทัศนคติที่แสดงถึงความมีใจรักในอาชีพการฝึกอบรม ส่วน สินี เจริญพจน์ ชี้ให้เห็นว่าการมีทัศนคติที่เหมาะสมต่องานฝึกอบรมมีความสำคัญกว่าอุปกรณ์การฝึกอบรมและวิธีการถ่ายทอดความรู้ เพราะถ้าวิทยากรไม่มีทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่ออาชีพการฝึกอบรมแล้วการที่จะใช้อุปกรณ์หรือวิธีการฝึกอบรม แบบต่าง ๆ ย่อมไม่เกิดผลเท่าที่ควร ซึ่งตรงกับ ชาญชัย สุขบริบูรณ์ (2541, 4) ที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าวิทยากร ต้องมีใจรักการสอน อดทนต่องานหนักและอุปสรรคต่าง ๆ วิทยากรบางคนทำงานด้วยวิญญาณ แต่บางคน เป็นผู้สอนด้วยภาวะจำยอม ลักษณะทั้งสองแบบนี้ยังไม่สามารถประเมินออกมาอย่างชัดเจนว่าอย่างไรดีกว่า แต่มีข้อคิดอยู่ว่าหากคนเราจะทำงานอะไรซักอย่างหนึ่ง อย่างชนิดที่มีใจรัก โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ น่าจะมีมากกว่าคนที่ต้องทำด้วยภาวะจำยอม

กล่าวโดยสรุป วิทยากรที่มีคุณลักษณะในด้านอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานจะต้องเป็นผู้มีใจรักในงานฝึกอบรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่องานฝึกอบรม มีใจรักการสอน และ มีความเสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศมีงานวิจัยของเครือวัลย์ ลิ้มปิยะศรีสกุล และ เกศินี หงสนันท์ (2526, 63-64) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารการฝึกอบรมขององค์การรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย ผลของการศึกษาในส่วน ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของวิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมที่ดี ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์
2. มีความสามารถในการประสานงาน
3. มีความฉับไวในการแก้ปัญหา
4. ตรงต่อเวลา
5. มีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอและใจกว้าง
6. มีความรู้ในเรื่องเทคนิคการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ
7. มีความสามารถในการถามและการฟัง
8. มีความสามารถในการสอน การบรรยาย และมีวิญญาณรักงานฝึกอบรม
9. มีความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน
10. มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ
11. มีความรู้เรื่องสื่ออย่างเพียงพอ
12. สามารถวิเคราะห์ระบบต่าง ๆ ในองค์การ
13. มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่ง
14. มีความสนใจงานด้านวิชาการ โดยเขียนบทความและงานวิจัย
15. มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อข้อความ

ภูงศ์ เสนานุช (2534, 136) ได้ศึกษากระบวนการฝึกอบรมนักพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเป็นนักฝึกอบรม โครงการส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนไทย ภายใต้การสนับสนุนจากมูลนิธิฟรีดริช เนามัน ซึ่งวิจัยในส่วนของคุณสมบัติที่ดีของวิทยากร พบว่า วิทยากรจะต้องให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการฝึกอบรม โดยจะร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและสร้างเนื้อหาหลักสูตร ทำให้วิทยากรแต่ละคนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรอย่างชัดเจน ในขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรม วิทยากรต้องมีความสามารถในการกระตุ้นผู้เข้าร่วมการอบรมให้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม โดยยึดหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่เป็นแนวทางในการฝึกอบรม เน้นการเอาประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการอบรมมาแลกเปลี่ยนกัน ใช้ประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แล้วให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง แล้วเชื่อมโยงสรุปยอดความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคนไปสู่เนื้อหาที่ได้กำหนด นอกจากนี้วิทยากรต้องมีทักษะในการฟัง สังเกต จับประเด็น มีความสามารถในการใช้สื่อ พุดจาเสียงดังฟังชัดเจน มีความคล่องแคล่วว่องไว ส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น มุ่งหวังให้ผู้เข้าร่วมอบรมพึงพอใจในกระบวนการฝึกอบรม และเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมที่ มีความเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความจริงใจต่อเพื่อนร่วมทีม ปรีกษาหารือร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ที่สำคัญบุคลิกภาพของวิทยากรสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เข้าร่วมอบรมได้

ฐิติมา เวชพงศ์ (2539, 218) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการฝึกอบรมพนักงานของห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การฝึกอบรมให้กับพนักงานใหม่จะต้องใช้วิทยากรภายในองค์กรนั้น ๆ เนื่องจากวิทยากรภายในเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจระบบงาน ลักษณะงานขององค์กรได้ดีกว่า วิทยากรภายนอกห้างสรรพสินค้า ซึ่งหลักสูตรนี้จะประกอบด้วย การฝึกอบรมเบื้องต้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎระเบียบ นโยบาย สถานที่ของห้างสรรพสินค้า ซึ่งในวิธีการฝึกอบรมจะต้องถูกต้องและเหมาะสมกับพนักงานใหม่ เพราะการฝึกอบรมครั้งแรกของพนักงานใหม่ที่ต้องปูพื้นฐานที่ดีให้กับพนักงาน

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศนั้น รุทและโรเบิร์ต (Root and Robert 1966, 2-13) ได้สรุปรายงานการวิจัยของสมาคมการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งศึกษาสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกของสมาคม จำนวน 557 คน จาก 42 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านความรู้นั้นมีผู้ตอบเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 50.6) เห็นว่าความรู้ที่จำเป็นสำหรับเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมมี 14 รายการ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ

1. ความรู้ในวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทั้งหมด
2. ความรู้เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างโครงการฝึกอบรมกับเป้าหมายรวมของการบริหารงาน
3. ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาพื้นฐานของการฝึกอบรม
4. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้จัดการตามสายงานหลักกับฝ่ายควบคุมตรวจสอบในโครงการฝึกอบรม
5. ความรู้ในหลักมนุษยสัมพันธ์

6. ความรู้ในโครงสร้าง หน้าที และกิจกรรมของหน่วยงานฝึกอบรม
 7. ความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลโครงการฝึกอบรม
 8. ความรู้ในหลักและวิธีการจัดการ
 9. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการประชุม
 10. ความรู้ในบทบาทการพัฒนาตนเองในกระบวนการฝึกอบรม
 11. ความรู้เกี่ยวกับงานและข้อกำหนดของงานภายในหน่วยงาน
 12. ความรู้เกี่ยวกับวิธีหาความรู้และความชำนาญงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 13. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการเรียนการสอน
 14. ความรู้ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในกระบวนการเรียนรู้
- ด้านความสามารถต่าง ๆ ที่ผู้ตอบเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 50.5) เห็นว่าที่มีความสำคัญมากมี 19 รายการ

เรียงตามลำดับความสำคัญ คือความสามารถเกี่ยวกับ

1. การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. การหาความสนับสนุนร่วมมือในการจัดการฝึกอบรม
3. การจำกัดความในวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม
4. การสร้างความยอมรับนับถือจากคนอื่น
5. การแสดงออกด้วยคำพูดที่มีประสิทธิภาพ
6. การแสดงออกด้วยการเขียนที่มีประสิทธิภาพ
7. การทำงานกับฝ่ายงานหลักเพื่อให้เห็นด้วยในการหาความจำเป็นและวางแผนงานฝึกอบรม
8. การวางแผน จัดองค์การและร่วมมือเพื่อผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรม
9. การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำของบุคลากรทั้งฝ่ายงานหลักและฝ่ายที่ปรึกษา
10. การกระตุ้นเร้าความสนใจในกระบวนการฝึกอบรม
11. การจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้รับความรู้และความชำนาญด้านต่าง ๆ
12. การจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร
13. การมอบหมายภารกิจแก่ผู้ร่วมงาน
14. การนำในการอภิปรายกลุ่ม
15. การจัดบุคลากรที่ช่วยให้งานบรรลุความสำเร็จ
16. การทำหน้าที่ตัวแทนในการประชุมระดับนโยบายเพื่อให้เกิดผลต่อการฝึกอบรม
17. การเป็นที่ปรึกษาให้บุคลากรเกิดความพอใจที่จะทำงานตามวัตถุประสงค์
18. การฝึกวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้จัดการหลักและที่ปรึกษา
19. การจัดโครงการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับกลุ่มที่มีพื้นฐานต่างกันทั้งด้าน อายุ เชาวนปัญญา

และประสบการณ์

โอเบรียน (O'Brien. 1985, 2380-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะในด้านการสอนของผู้สอนตามความเห็นของผู้บริหารงานฝึกอบรม ตามผลการวิจัยนี้ ผู้บริหารงานฝึกอบรมเห็นว่าผู้สอนหรือวิทยากร

ควรมีสรรถนะในเรื่องสำคัญเรียงตามลำดับ 7 ประการ คือ สรรถนะเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การถ่ายทอดความรู้ เทคนิคในการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ การตั้งคำถาม การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน ความรอบรู้และเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่สอน และสรรถนะในการให้ข้อมูลป้อนกลับ

ลอธ (Loth 1985, 3515-A) ได้ศึกษาความสามารถและประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ที่จำเป็นพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมอาสาสมัครในโบสถ์สอนศาสนา ผลการวิจัยสรุปว่า เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมที่จะทำหน้าที่ด้านนี้ได้ดีจะต้องมีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับคน มีความเต็มใจในการให้บริการ มีใจรักในงานอาสาสมัคร มีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม การสังเกตการสอนจากผู้สอนที่ดี การตรวจตราดูแลงาน และเคยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ฝึกอบรมอาสาสมัครมาก่อน

จากผลงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าวิทยากรที่มีคุณภาพจะต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องเทคนิคการฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ต้องเป็นผู้มีบุคลิกน่าเชื่อถือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความประพฤติที่ดี มีจรรยาบรรณ และที่สำคัญจะต้องมีวิญญานรักงานฝึกอบรม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเป็นวิทยากรที่ดีอย่างยิ่ง หากวิทยากรภายในของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) มีคุณลักษณะที่ดีทั้งด้านความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ คุณธรรมและจรรยาบรรณ รวมทั้งมีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม รวมทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมของธนาคารอาจจะเกิดความศรัทธาต่อตัววิทยากร และความศรัทธาดังกล่าวจะส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยต้องรายงานรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนของการเลือกกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบ (test) แบบสอบถาม (questionnaire) หรือแบบสัมภาษณ์ (interview) ให้ระบุไว้ให้ชัดเจน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ต้องระบุไว้ในรายงานบทที่ 3 นี้ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยใช้สถิติประเภทใดในการวิเคราะห์ข้อมูลให้เขียนสูตรสถิติไว้ในรายงานด้วย เอกสารที่เสนอแนะให้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยสามารถศึกษาได้จาก Cohen²³, Shannon²⁴, Cohen and Cohen²⁵, และ Ferguson²⁶

ยิ่งไปกว่านั้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมของ the Statistical Package for Social Sciences (SPSS)²⁷

²³Lilian Cohen, **Statistical Methods for Social Scientists: An Introduction** (New York: Prentice-Hall, 1954), pp. 74-75.

²⁴J. R. Shannon, "Percentage of Returns of Questionnaires in Reputable Educational Research," **Journal of Educational Research** 42 (October 1948): 138-141.

²⁵Jacob Cohen and Patricia Cohen, **Applied Multiple Regression / Correlation Analysis for the Behavior Science**, (New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1975).

²⁶George A. Ferguson, **Statistical Analysis in Psychology and Education**, 3rd ed., (New York: McCraw-Hill Book Co., 1976).

²⁷Norman H. Nie, C. Hadlai Hull, Jean G. Genkins, Karin Steinbrenner, and Dale H. Bent, **Statistical Package for Social Sciences** (New York: McGraw-Hill Co., 1975).

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนवासुเทวี

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มดังนี้

1. ครู การสุ่มใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยแบ่งตามชั้นดังต่อไปนี้
 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 5 คน
 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 5 คน
 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 5 คน

รวมจำนวนครูที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 15 คน

2. นักเรียน ได้มอบให้ครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำการแจกให้ในชั่วโมงการใช้ห้องสมุด โดยแจกให้นักเรียน 30 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายคือ สุ่มตามเลขที่ โดยเอาเลขที่มี 5 เป็นหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด ในการสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาปัญหา และความต้องการ ในการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียนที่เป็นจริง โดยไปสังเกตการใช้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียน และได้สัมภาษณ์บรรณารักษ์ ครู และนักเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า
4. สร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

4.1 การให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียน แบบสอบถามตอนนี้ จะประกอบด้วยข้อคำถาม หัวข้อใหญ่ คือ

- 4.1.1 การค้นหาหนังสือในห้องสมุด
- 4.1.2 การใช้วัสดุอื่นในห้องสมุดประกอบการศึกษานอกจากหนังสือแบบเรียน
- 4.1.3 การใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ

4.1.4 จุดประสงค์ในการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า

แต่ละข้อใหญ่จะแบ่งเป็นข้อย่อยๆ ลักษณะของข้อคำถามตอนนี้เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) และแบบปลายเปิด (Open end)

4.2 ปัญหาในการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียน แบบสอบถามตอนนี้จะประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านบรรณารักษ์

4.2.2 ด้านหนังสืออ้างอิง

4.2.3 ด้านอื่นๆ

ลักษณะของข้อคำถามตอนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

4.3 ความต้องการในการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียน แบบสอบถามตอนนี้จะประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ด้านคือ

4.3.1 ด้านบรรณารักษ์

4.3.2 ด้านหนังสืออ้างอิง

4.3.3 ด้านอื่นๆ

ลักษณะของข้อคำถามตอนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5. นำแบบสอบถามไปปรึกษา อาจารย์ ดร.โมฆิต อินทวงศ์ เพื่อแก้ไขและปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อกับคุณครูใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามแก่ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และนักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกแก่ครู จำนวน 15 ท่าน ด้วยตนเอง ในวันที่ 17 สิงหาคม 2530 และกำหนดรับคืน ในวันที่ 24 สิงหาคม 2530 ส่วนเด็กนักเรียนได้นำไปให้กับครูประจำชั้นที่สอนห้องสมุด ในวันที่ 17 สิงหาคม 2530 และกำหนดขอรับคืน ในวันที่ 24 สิงหาคม 2530

3. ผู้วิจัยปรับแบบสอบถามคืนตามวันที่กำหนด จำนวนแบบสอบถามที่แจกครูทั้งหมด 15 ฉบับ ได้รับคืน 15 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และจำนวนแบบสอบถามที่แจกนักเรียนทั้งหมด 30 ฉบับ ได้รับคืนทั้งหมด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การจัดกระทำกับข้อมูล

1. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกไว้เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

2. สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิดนั้น นำคำตอบมาแจกแจงความถี่ เพื่อที่จะนำมาหาค่าร้อยละ

3. สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่านี้ได้นำมาหาค่าความสำคัญของความคิดเห็นต่อปัญหา และความต้องการในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียนไว้ 5 ระดับคือ

เมื่อ S^2 แทนความแปรปรวนของคะแนน

x แทนผลรวมของคะแนน

x^2 แทนผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจำนวนครูหรือนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

4. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t แทนค่าอัตราส่วนวิกฤต

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทนค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

S_1^2, S_2^2 แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

N_1, N_2 แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ 2

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายงานพร้อมตารางประกอบ รวมทั้งการอภิปรายผลการศึกษาลำดับ

ตัวอย่างการเขียน บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางตอน

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครู และนักเรียน

ตอนที่ 2 ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

ตอนที่ 3 ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

ตอนที่ 1 การใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของครูและนักเรียน

1.1 การค้นหาหนังสือในห้องสมุด

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการค้นหาหนังสือห้องสมุดของครูและนักเรียน

วิธีค้น	ครู		นักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บัตรรายการ	3	10.34	2	2.74
ชั้นหรือตู้เก็บสิ่งพิมพ์	10	34.48	22	30.14
สอบถามบรรณารักษ์	14	42.28	26	35.62
สอบถามจากเพื่อน	2	6.90	23	31.50
รวม	29*	100	73*	100

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ครูร้อยละ 42.28 นักเรียนร้อยละ 35.62 ค้นหาหนังสือโดยการสอบถามบรรณารักษ์มากที่สุด รองลงมาคือ ครูร้อยละ 34.48 ค้นหาหนังสือตามชั้นหรือตามตู้เก็บสิ่งพิมพ์ และนักเรียนร้อยละ 31.50 ค้นหาหนังสือโดยการสอบถามจากเพื่อน

ตอนที่ 2 ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

2.1 ปัญหาด้านบรรณารักษ์

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านบรรณารักษ์ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียน

ข้อ	ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	
		ครู	นักเรียน
1.	บรรณารักษ์ไม่สามารถชี้แนะแหล่งข้อมูลหรือให้คำตอบที่ต้องการได้	1.93	1.77
2.	บรรณารักษ์มีงานมากไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถาม	2.00	1.57
3.	บรรณารักษ์ไม่เต็มใจให้บริการตอบคำถามตลอดเวลา	1.67	1.30
4.	ไม่มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถามตลอดเวลา	1.80	1.27
	รวม	.185	.148

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า โดยส่วนรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.85 และ 1.48 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาบรรณารักษ์ในเรื่องบรรณารักษ์มีงานมากไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถามมากที่สุดค่าเฉลี่ย 2.00 ส่วนของนักเรียนในเรื่องของบรรณารักษ์ไม่สามารถชี้แนะแหล่งข้อมูล หรือให้คำตอบที่ต้องการได้มากที่สุดค่าเฉลี่ย 1.77 รองลงมา ปัญหาด้านบรรณารักษ์ของครูในเรื่องบรรณารักษ์ไม่สามารถชี้แนะแหล่งข้อมูล หรือให้คำตอบที่ต้องการได้ค่าเฉลี่ย 1.93 ของนักเรียนมีในเรื่องบรรณารักษ์มีงานมากไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถามค่าเฉลี่ย 1.57

ตอนที่ 3 ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

3.1 ความต้องการด้านบรรณารักษ์

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยของความต้องการด้านบรรณารักษ์ของครูและนักเรียน

ข้อ	ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	
		ครู	นักเรียน
1.	ให้มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าตลอดเวลา	3.53	3.93
2.	ให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถามโดยเฉพาะ	3.26	3.03
	รวม	3.40	3.48

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ครูและนักเรียนต้องการด้านบรรณารักษ์ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40 และ 3.48 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความต้องการให้มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าตลอดเวลาในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) และให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถาม โดยเฉพาะในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) นักเรียนมีความต้องการให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถามโดยเฉพาะในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) ส่วนที่เหลือคือ นักเรียนต้องการให้มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าตลอดเวลาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อ	ปัญหา	จำนวน	ครู		นักเรียน			
			\bar{X}	S^2	จำนวน	\bar{X}	S^2	
1.	บรรณารักษ์ไม่สามารถชี้แนะแหล่งข้อมูลหรือให้คำตอบที่ต้องการได้	15	1.93	1.50	30	1.77	0.46	0.47
2.	บรรณารักษ์มีงานมาก ไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถาม	15	2.00	1.43	30	1.57	0.51	1.26
3.	บรรณารักษ์ไม่เต็มใจให้บริการตอบคำถาม	15	1.67	1.3	30	1.30	0.29	1.19
4.	ไม่มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถามตลอดเวลา	15	1.80	1.46	30	1.27	0.24	1.66
	รวม	-	1.85	1.43	-	1.48	-0.38	1.15

การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจากตาราง 11 พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ครูและนักเรียนมีปัญหาด้านนี้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านนี้ทุกข้อไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครู
กับนักเรียน

5.1 เปรียบเทียบความต้องการด้านบรรณารักษ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการด้านบรรณารักษ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อ	ความต้องการ	จำนวน	ครู		นักเรียน		t	
			\bar{X}	S ²	จำนวน	\bar{X}		S ²
1.	ให้มีบรรณารักษ์ประจำ บริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้าตลอดเวลา	15	3.53	2.12	30	3.93	1.41	0.93
2.	ให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ บริการตอบคำถาม โดยเฉพาะ	15	3.26	2.07	30	3.03	1.48	0.73
	รวม	-	3.40	2.10	-	3.48	1.45	0.73

การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจากตาราง 14 พบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการ
ด้านบรรณารักษ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการด้าน
บรรณารักษ์ไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านอื่น ๆ
ทุกข้อไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ เสนอผลของงาน วิจัยที่ค้นพบในเชิงสรุปผล พร้อมทั้งเขียนข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป
ตัวอย่างการเขียน บทที่ 5

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหา และความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนในโรงเรียนวาสุเทวี ซึ่งได้สรุปผลของการศึกษาไว้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูและนักเรียน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนแตกต่างกัน
2. ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ครูที่สอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนวาสุเทวีที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
- ตอนที่ 2 ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ตอนที่ 3 ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตรวจ ให้คะแนนแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบปัญหา และความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน โดยใช้อัตราส่วนวิกฤต (t-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน
 - 1.1 ครูร้อยละ 42.28 นักเรียนร้อยละ 35.62 ค้นหาหนังสือในห้องสมุด โดยการสอบถามจากบรรณารักษ์มากที่สุด รองลงมาครูร้อยละ 34.48 ค้นหาโดยค้นตามชั้นหรือตู้เก็บสิ่งพิมพ์ ส่วนนักเรียนร้อยละ 31.50 ค้นหาโดยสอบถามจากเพื่อน
 - 1.2 นอกจากหนังสือแบบเรียน ครูร้อยละ 25 ใช้หนังสือทั่วไปประกอบการศึกษามากเท่ากับหนังสือพิมพ์จำนวนมากที่สุด และนักเรียนร้อยละ 30.61 ใช้หนังสือทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือ ครูร้อยละ 22.92 ใช้หนังสือวารสาร และนักเรียนร้อยละ 20.41 ใช้หนังสือพิมพ์
 - 1.3 สำหรับหนังสืออ้างอิง ครูร้อยละ 32.50 ใช้หนังสือสารานุกรมมากที่สุด และนักเรียนร้อยละ 36.71 ใช้หนังสือพจนานุกรมมากที่สุด รองลงมาครูร้อยละ 20 ใช้หนังสือสารานุกรม
 - 1.4 ครูร้อยละ 76.68 และนักเรียนร้อยละ 90.62 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเพื่อขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือในการค้นหาเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการ รองลงมาคือ ครูร้อยละ 26.32 และนักเรียนร้อยละ 9.38 ใช้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าเพื่อให้บรรณารักษ์รวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการ
2. ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน
 - 2.1 ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.85 และ 1.48 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านบรรณารักษ์ในเรื่องบรรณารักษ์มีงานมากไม่สามารถชี้แนะแหล่งข้อมูลหรือให้คำตอบที่ต้องการได้ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.00 และ 1.93 ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนมีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน
 - 2.2 ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมต่อปัญหาด้านหนังสืออ้างอิงในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.98 และ 2.34 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาด้านจำนวนของหนังสืออ้างอิงนั้น ครูมีปัญหาต่อจำนวนหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ในระดับสูงสุด ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.40) รองลงมาคือ จำนวนหนังสือสารานุกรมมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.27) สำหรับนักเรียนมีปัญหาต่อจำนวนหนังสือพจนานุกรมมากที่สุด ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10) รองลงมาคือ ปัญหาจำนวนหนังสือสารานุกรมในระดับปานกลางเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 2.77)

ปัญหาเกี่ยวกับความทันสมัยของหนังสืออ้างอิงพบว่า ครูมีปัญหาต่อความทันสมัยของหนังสือรายปีสูงสุดในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ อักษรานุกรมชีวประวัติมีปัญหาในระดับน้อยเช่นเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย .193 และ 1.80 ตามลำดับ) ส่วนนักเรียนมีปัญหาต่อความทันสมัยของหนังสือรายปีสูงสุดในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) รองลงมาคือ อักษรานุกรมชีวประวัติมีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 2.03)

ปัญหาไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงที่ถูกต้องพบว่า ครูและนักเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.73 และ 3.20 ตามลำดับ)

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงพบว่า ครูมีปัญหาในการใช้หนังสืออักษรานุกรมชีวประวัติสูงสุดในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์มีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 2.13) ส่วนนักเรียนมีปัญหาในการใช้สารานุกรมสูงสุดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.70) รองลงมาคือ หนังสือพจนานุกรมมีปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 2.63)

สำหรับปัญหาหนังสืออ้างอิงเรียงสับสนไม่เป็นระเบียบ ทำให้ไม่สะดวกในการค้นหานั้นพบว่า ครูมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.80) และนักเรียนมีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 1.43)

2.3 ครูมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านอื่นๆ คือ ปัญหาชั่วโมงการเรียนการสอนมีมากเกินไป และปัญหาไม่มีคู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ วรรณคดี ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านนี้ในระดับน้อยเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 2.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาเรื่องชั่วโมงการเรียนการสอนมีมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลามาใช้บริการตอบคำถามนั้น ครูและนักเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.73 และ 2.50 ตามลำดับ) รองลงมาคือ ปัญหาไม่มีคู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ วรรณคดี ครูและนักเรียนมีปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.67 และ 2.20 ตามลำดับ)

3. ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

3.1 ครูมีความต้องการบรรณารักษ์ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) และนักเรียนมีความต้องการด้านนี้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการให้มีบรรณารักษ์ประจำบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าตลอดเวลา นั้น ครูและนักเรียนมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53 และ 3.93 ตามลำดับ) ส่วนที่เหลือคือ ความต้องการให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถามโดยเฉพาะนั้น ครูมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26 และ 3.03 ตามลำดับ)

3.2 ครูมีความต้องการด้านหนังสืออ้างอิงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.99 และ 3.23 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการให้จัดซื้อหนังสืออ้างอิง ครูต้องการให้จัดซื้อหนังสือสารานุกรม หนังสือรายปี หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ในระดับปานกลางเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 2.73) ส่วนนักเรียนต้องการให้จัดซื้อหนังสือพจนานุกรม สารานุกรมอักษรานุกรมชีวประวัติ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.3, 3.17 และ 3.17 ตามลำดับ)

ความต้องการให้มีการแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง ครูต้องการให้แนะนำวิธีใช้หนังสือสารานุกรมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) รองลงมาคือ หนังสือพจนานุกรมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.13)

ส่วนนักเรียนมีความต้องการให้แนะนำวิธีใช้หนังสือพจนานุกรมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) รองลงมาคือ หนังสือสารานุกรมมีความต้องการในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน (ค่าเฉลี่ย 3.27)

ความต้องการให้มีการยืมหนังสืออ้างอิงไปใช้ที่บ้าน ครูมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.13) แต่นักเรียนมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83)

ความต้องการให้มีบริการถ่ายเอกสารหนังสืออ้างอิงที่ไม่ให้ยืมออก ครูและนักเรียนมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60 และ 3.50 ตามลำดับ)

ความต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ นั้น ครูและนักเรียนมีความต้องการในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.60 และ 3.97 ตามลำดับ)

3.3 ครูและนักเรียนโดยส่วนรวมมีความต้องการในเรื่องอื่นๆ คือ ต้องการให้จัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวกับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ต้องการบริการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีเรื่องหรือความรู้ที่ต้องการ และต้องการให้มีบริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80 และ 3.53 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความต้องการให้จัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวกับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และความต้องการบริการรวบรวมรายชื่อห้องสมุดที่มีเรื่องหรือความรู้ที่ต้องการนั้น ครูมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80 เท่ากัน) ส่วนนักเรียนมีความต้องการบริการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการ และให้จัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวกับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53 และ 3.80 ตามลำดับ)

4. เปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

4.1 ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูและนักเรียนมีปัญหาด้านนี้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านนี้ทุกข้อไม่แตกต่างกัน

4.2 ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านหนังสืออ้างอิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อปัญหาหนังสืออ้างอิงในเรื่องจำนวนของหนังสือพจนานุกรม ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหานี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัญหาในการใช้หนังสือพจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านอื่นๆ คือ ปัญหาชั่วโมงการเรียนการสอนมีมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาใช้บริการตอบคำถาม และปัญหาไม่มีคู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ ดรชชนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

5.1 ครูและนักเรียนมีความต้องการด้านบรรณารักษ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

5.2 ครูและนักเรียนมีความต้องการด้านหนังสืออ้างอิงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการของครูและนักเรียนให้จัดซื้อหนังสือพจนานุกรม ครูและนักเรียนมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ครูและนักเรียนมีความต้องการด้านอื่นๆ คือ ต้องการให้จัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ต้องการบริการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีเรื่อง หรือความต้องการ และต้องการบริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อความต้องการด้านอื่นๆ ทุกข้อไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนในโรงเรียนวสุเทวี กรุงเทพมหานคร พบข้อที่น่าสนใจหลายประการคือ

1. การใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน

1.1 การค้นหาหนังสือในห้องสมุดพบว่า ครูและนักเรียนส่วนมากค้นหาหนังสือโดยการสอบถามจากบรรณารักษ์ คิดเป็นครูร้อยละ 42.28 และนักเรียนร้อยละ 35.62 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พลิวัดย์ รองสวัสดิ์²⁶ ละอองกาญจน์ สุริชัยพานิช²⁷ อัครพร พรหมสิงห์²⁸ กรรณิการ์ สุธรรมเมธา²⁹ และวราวุธ ผลานันท์³⁰ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดค้นหาหนังสือ และสิ่งพิมพ์ โดยการสอบถามจากบรรณารักษ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหนังสือในห้องสมุดมีมาก ครูและนักเรียนจึงไม่สามารถค้นหาเองได้ และอาจเป็นเพราะในห้องสมุดไม่มีบัตรรายการ ดังนั้นห้องสมุดในโรงเรียนทุกแห่งถึงแม้จะเป็นห้องสมุดเล็กๆ ก็ควรจะมีการจัดทำบัตรรายการไว้ด้วยเพื่อให้ให้นักเรียนสะดวกในการค้นหา

²⁶พลิวัดย์ รองสวัสดิ์, “การศึกษาความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2519” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520), หน้า 91-92.

²⁷ละอองกาญจน์ สุริชัยพานิช, “บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้แก่นักศึกษา” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520), หน้า 149.

²⁸อัครพร พรหมสิงห์, “การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522), หน้า 104.

²⁹กรรณิการ์ สุธรรมเมธา, “ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524), หน้า 95.

³⁰วราวุธ ผลานันท์, “ความสามารถของนิสิตในการหาหนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525), หน้า 45.

1.2 การใช้วัสดุอื่นๆ ในห้องสมุดนอกเหนือจากหนังสือแบบเรียนเพื่อประกอบการศึกษาพบว่า ครูและนักเรียนใช้หนังสือทั่วไป (หมวด 000-900) มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิธิมา สังคหะ³¹ พบว่า วัสดุห้องสมุดที่นักศึกษาวิทยาลัยเอกชนแต่ละสถาบันใช้ประกอบการเรียนมากที่สุดคือ หนังสือวิชาการทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือเป็นวัสดุที่ทำได้ง่ายกว่าวัสดุประเภทอื่นๆ เนื้อหาในหนังสือส่วนใหญ่จะครอบคลุมเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวางเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนั้นการนำไปใช้ก็สะดวกและง่ายกว่าวัสดุประเภทอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งจากผลการวิจัยก็พบว่า วัสดุที่ครูและนักเรียนใช้เป็น อันดับรองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และวารสาร ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านอกจากการค้นหาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ และวารสารไม่สะดวกเท่าหนังสือดังที่กล่าวแล้ว เนื้อหาต้องการส่วนใหญ่ก็ไม่ครบถ้วนอีกด้วย ดังนั้น ครูและนักเรียนจึงใช้หนังสือทั่วไปมากกว่าวารสารและหนังสือพิมพ์

1.3 การใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ จากการศึกษาพบว่าครูและนักเรียนใช้พจนานุกรมมากที่สุด รองลงมาคือ สารานุกรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรรณิการ์ สุธรรมเมธา³² ที่พบว่าหนังสืออ้างอิงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดคือ พจนานุกรม รองลงมาคือ สารานุกรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพจนานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษามาก ครูและนักเรียนต้องนำมาใช้อ้างอิงบ่อยครั้งในการหาความหมายของศัพท์ต่างๆ ส่วนสารานุกรมเป็นหนังสือที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนในระดับนี้เช่นกัน แต่จะใช้ต่อเมื่อมีความต้องการที่จะค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น เพราะฉะนั้นปริมาณการใช้สารานุกรมจึงมีน้อยกว่าพจนานุกรม

1.4 จุดประสงค์ในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าพบว่า ครูและนักเรียนใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเพื่อขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือในการค้นหาเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักแหล่งค้นคว้า หรือวิธีการค้นคว้าในห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิธิมา สังคหะ³³ ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของนักศึกษาในการใช้ห้องสมุดคือ ไม่ทราบวิธีการใช้หนังสือบางเล่ม เช่น หนังสืออ้างอิง ทำให้ครูและนักเรียนใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเพื่อขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือในการค้นหาเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการ

³¹นิธิมา สังคหะ, “การศึกษาการใช้ห้องสมุดและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527), หน้า 65.

³²กรรณิการ์ สุธรรมเมธา, “ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524), หน้า 95-96.

³³นิธิมา สังคหะ, “การศึกษาการใช้ห้องสมุด และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการใช้ห้องสมุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527), หน้า 43.

2. ปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน และเปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

2.1 ด้านบรรณารักษ์

โดยส่วนรวมครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านบรรณารักษ์ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบรรณารักษ์ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการตอบคำถามเป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร กระแสร์เสียง³⁴ ที่พบว่า บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถามมีประสิทธิภาพในด้าน ความพยายามให้บริการเกี่ยวกับคุณภาพของคำตอบ และความรวดเร็วในการให้บริการอยู่ในระดับดี และดี มากตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสรี ทองพันธุ์³⁵ ที่ได้สรุปว่า ผู้บริการและครุมีทัศนคติ ในระดับดีปานกลางต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของบรรณารักษ์ในด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า การ แนะนำวิธีใช้ห้องสมุดแก่ผู้ใช้และการแนะนำการอ่าน และส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมีความสนใจ และรักงานบริการ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ในขบวนการ หรือแนวทางใน การตอบคำถาม ทำให้การบริการตอบคำถามมีประสิทธิภาพ เป็นที่พอใจต่อผู้ใช้พอสมควร และบรรณารักษ์ ได้ให้บริการอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ครูและนักเรียนมีปัญหาด้านบรรณารักษ์ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูกับนักเรียนต่อปัญหาด้านนี้พบว่า แตกต่างกันซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความคุ้นเคยกับบรรณารักษ์เป็นการส่วนตัว จึง สามารถใช้บริการตอบคำถามได้ตามที่ต้องการ แต่นักเรียนอาจมีความเกรงใจบรรณารักษ์ จึงไม่กล้าถาม ปัญหา นอกเหนือเวลาที่ให้บริการ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อปัญหาด้าน นี้แตกต่างกัน

2.2 ด้านหนังสืออ้างอิง

โดยส่วนรวมครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านหนังสืออ้างอิงในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียนต่อปัญหาด้านนี้แล้วพบว่าไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสืออ้างอิงพอประมาณ แต่อาจจะไม่ครบทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของ อักษร พรหมสิงห์³⁶ ที่พบว่าหนังสือโรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสืออ้างอิงต่ำกว่า 300 เล่ม และมี ไม่ครบทุกประเภท หนังสืออ้างอิงประเภทที่ห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งต้องการให้มีเพิ่มขึ้นคือ อักษรานุกรม ชีวประวัติ

³⁴ดวงพร กระแสร์เสียง, “การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527), หน้า 111-113.

³⁵เสรี ทองพันธุ์, “บทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของ ครูบรรณารักษ์ ครู และผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526), หน้า 53-54.

³⁶อักษร พรหมสิงห์, “การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา- ส่วนกลาง” (วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522), หน้า 103.

สำหรับหัวข้อหนังสืออ้างอิงเรียงสับสนไม่เป็นระเบียบ ทำให้ไม่สะดวกในการค้นหา พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อปัญหานี้ในระดับน้อย นักเรียนก็มีความคิดเห็นในระดับน้อยเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูกับนักเรียนพบว่าความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความคุ้นเคยกับหนังสือต่างๆ มีประสบการณ์สูงกว่า และมีเวลามากกว่านักเรียน จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการค้นหามากนัก ในขณะที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นกลุ่ม จำนวนผู้ใช้มากกว่าและไม่คุ้นเคยกับหนังสือเท่าที่ควร เมื่อพบว่าหนังสือเรียงสับสนไม่เป็นระเบียบ จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกในการค้นหามากกว่าครูนั่นเอง

2.3 ด้านอื่นๆ

ครูมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านอื่นๆ คือ ปัญหาชั่วโมงการเรียนการสอนมีมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถามและปัญหาไม่มีคู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ วรรณคดี ในระดับน้อย แต่นักเรียนมีในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูกับนักเรียนต่อปัญหาด้านนี้พบว่าไม่แตกต่างกัน

สำหรับปัญหาชั่วโมงการเรียนการสอนมีมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาให้บริการตอบคำถามนั้น ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหานี้ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อปัญหานี้พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและนักเรียนอาจไม่มีเวลาใช้ห้องสมุดได้ตามต้องการ เพราะครูมีงานสอนในขณะที่นักเรียนต้องเรียนทั้งวัน จากเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหานี้ไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียน และเปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดระหว่างครูกับนักเรียน

3.1 ด้านบรรณารักษ์

ครูมีความต้องการบรรณารักษ์ในระดับปานกลาง และนักเรียนก็มีความต้องการในระดับมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเรือน จันทศรีดำ³⁷ และจุไรรัตน์ อุดมะ³⁸ ซึ่งพบว่า นักเรียนมีความต้องการในระดับมากในเรื่องบรรณารักษ์ ไม่ควรมีชั่วโมงสอน หรือทำหน้าที่พิเศษอื่นๆ เพื่อบรรณารักษ์จะได้มีเวลาประจำบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูสามารถถามคำถามแก่บรรณารักษ์คนใดคนหนึ่งได้ตลอดเวลา เพราะอาจมีความคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว แต่นักเรียนมีความเกรงใจบรรณารักษ์เนื่องจากไม่มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ตอบคำถาม โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านนี้ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและ

³⁷บุญเรือน จันทศรีดำ, “การศึกษาปัญหาความคิดเห็นและความต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518), หน้า 40.

³⁸จุไรรัตน์ อุดมะ, “สรุปวิจัยเรื่องปัญหาการใช้ห้องสมุดและความต้องการในการรับบริการห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2523, หน้า 1-2.

นักเรียนต้องการให้มีบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่บริการตอบคำถามโดยเฉพาะ และทำหน้าที่บริการอยู่ตลอดเวลาเพื่อครูและนักเรียนจะได้ใช้บริการตอบคำถามได้ง่าย และสะดวกขึ้น

3.2 ด้านหนังสืออ้างอิง

ครูมีความต้องการด้านหนังสืออ้างอิงในระดับปานกลาง แต่นักเรียนมีความต้องการมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านนี้ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ทั้งครูและนักเรียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพราะกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2524 ได้เน้นให้นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จะให้เด็กค้นคว้าอย่างเดียวไม่ได้ จำเป็นที่ครูจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมด้วย ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบความต้องการด้านนี้ระหว่างครูกับนักเรียนจึงไม่แตกต่างกัน

3.3 ด้านอื่นๆ

โดยส่วนรวมครูและนักเรียนมีความต้องการด้านอื่นๆ คือ ความต้องการให้จัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวกับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ให้มีบริการรวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีเรื่อง หรือความรู้ที่ต้องการ และให้บริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านนี้ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า แตกต่างกัน โดยเฉพาะความต้องการให้มีบริการแนะนำการเขียนบรรณานุกรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและนักเรียนต้องการใช้บรรณานุกรมในการศึกษาค้นคว้ามากพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสรี ทองพันธุ์³⁹ และบุญเรือน จันศรีดำ⁴⁰ ที่พบว่า ครูและนักเรียนต้องการให้ครูบรรณารักษ์สอนวิชาการใช้ห้องสมุด และถือเป็นหน้าที่สำคัญของครูบรรณารักษ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ครูและนักเรียนมีความต้องการด้านนี้ในระดับมาก ซึ่งครูมีความต้องการมากกว่าความต้องการด้านนี้ของครูและนักเรียนแตกต่างกันตามสมมติฐานข้อ 2

ข้อสังเกต

จากผลการวิจัยโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดของครูและนักเรียนโรงเรียนवासเทวี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจพิจารณาได้เป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก ทั้งครูและนักเรียนอาจไม่ได้ใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอนหรือใช้น้อย การไม่ได้ใช้ห้องสมุดประกอบการเรียนการสอน หรือใช้น้อย จึงทำให้ปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าอยู่ในระดับน้อยตามไปด้วย

³⁹เสรี ทองพันธุ์, “บทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูบรรณารักษ์ ครู และผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526), หน้า 81.

⁴⁰บุญเรือน จันศรีดำ, “การศึกษายุทธศาสตร์ความคิดเห็นและความต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม” (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518), หน้า 76.

ประเด็นที่สอง อาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนวสุเทวี กรุงเทพมหานคร มีความพร้อมด้านบุคลากร และทรัพยากรที่จะอำนวยความสะดวกในการใช้ห้องสมุด ปัญหาและความต้องการในการใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าจึงไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ สำหรับบรรณารักษ์

1.1 ควรจัดหาหนังสืออ้างอิงเพิ่มเติม และให้เพิ่มพอกแก่ความต้องการของครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือพจนานุกรม หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ หนังสือสารานุกรม และควรเป็นหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัย

1.2 ควรแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงทุกประเภท แจงไว้ให้ผู้ใช้ทราบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พจนานุกรม สารานุกรม หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ อักษรานุกรมชีวประวัติ

1.3 ควรจัดทำคู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ บรรณานุกรม และดรชนีวารสารให้สมบูรณ์ และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้แล้วก็ควรจัดชั่วโมงแนะนำการใช้คู่มือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ บรรณานุกรม ดรชนีวารสาร และแนะนำวิธีการใช้บริการด้านอื่นๆ

1.4 ควรจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าไว้เป็นแผนกหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อที่บรรณารักษ์จะได้อยู่ประจำ และสามารถตอบคำถามได้ตลอดเวลา

1.5 ควรจัดทำข่าวสารห้องสมุดที่เกี่ยวกับบริการตอบคำถาม และบริการอื่นๆ ในห้องสมุด เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

2.1 ควรมีการประสานงานระหว่างครูกับบรรณารักษ์ เพื่อร่วมมือกันจัดทำหนังสืออ้างอิงประเภทต่างๆ ตลอดจนการใช้หนังสืออ้างอิง เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรการเรียนการสอน

2.2 ครูควรมอบหมายงานให้นักเรียนได้เข้าใช้ห้องสมุด เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากหนังสือต่างๆ รวมถึงหนังสืออ้างอิง เพื่อให้การศึกษาสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

3.1 ควรลดชั่วโมงการสอนของบรรณารักษ์ให้น้อยลง ให้เหลือเพียงชั่วโมงการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด เพื่อที่บรรณารักษ์จะได้จัดกิจกรรม และจัดบริการต่างๆ ให้แก่ครูและนักเรียนได้อย่างเต็มที่

3.2 ควรส่งเสริมให้มีการประชุมครูในแต่ละหมวดวิชา เพื่อร่วมมือกันหาวิธีที่จะทำให้มีการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด และเพื่อที่ครูจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น

3.3 ควรหาตำแหน่งบรรณารักษ์ให้ประจำอยู่ในห้องสมุดโดยเฉพาะ จัดหางบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออ้างอิงเพิ่มเติม และส่งเสริมในการจัดทำคู่มือการใช้หนังสืออ้างอิง ตลอดจนบริการต่างๆ ในห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาข้อคำถามที่ผู้ใช้ห้องสมุดได้ถาม เพื่อหาแนวโน้มของประเภทของคำถาม ซึ่งจะส่งผลไปถึงประเภทของหนังสืออ้างอิงที่จำเป็นในงานบริการตอบคำถามในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ส่วนการอ้างอิง (Reference matter)

ประกอบด้วยภาคผนวก (Appendix) และบรรณานุกรม (Bibliography)

ในส่วนการอ้างอิงขอให้ดูตัวอย่างจากการเขียนภาคผนวกและบรรณานุกรมของตำราฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณานุกรมที่ใช้ในการเขียนตำรานี้ใช้แบบ **Turabian** เช่นเดียวกัน กับเชิงอรรถ (Footnotes) ตลอดทั้งเล่มเป็นการเขียนแบบ Turabian ตามรูปแบบการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรม (Footnote and Bibliography) ที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 ส่วนการเขียนข้อความอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงแบบ APA (APA Style : References) ขอให้ศึกษาได้จากคำอธิบายและตัวอย่างในบทที่ 3 ในตำราฉบับนี้